

Till
Klimat och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
sandra.lennander@regeringskansliet.se

Yttrande över Remiss av promemorian Genomförande av delar av det omarbetade energieffektivitetsdirektivet (Dnr KN 2025/01465)

Stockholm Exergi AB har tagit del av rubricerad remiss och lämnar härmed sitt yttrande däröver.

Inledning

Stockholm Exergi bejakar och stöder högre ambitioner vad gäller ökad energieffektivitet.

Generellt saknar vi en tydligare koppling mellan de föreslagna reglerna och hur de avser bidra till de övergripande energieffektiviseringsmålen. Vi konstaterar också att det återstår flera delar i genomförandet av energieffektivitetsdirektivet, bland annat vad gäller hur det ökade årliga energisparbetinget till 2030 ska nås och tillämpningen av energieffektivitet-först-principen.

Energiledningssystem och energikartläggningar

Det behövs ett klargörande om att begreppet ”faktisk energianvändning” är detsamma som begreppet ”energibehov” enligt definition 57 på sidan 80 i Boverkets rapport 2025:3 *Metoder, definitioner och krav inom solenergi i direktivet om byggnaders energiprestanda*. Om så är fallet ser Stockholm Exergi positivt på att begreppet ska användas i energiledningssystem och vid energikartläggning.

Ett syfte med den lagstiftning som behandlas i promemorian är att spara energi med målet att öka andelen förnybar energi i samhället. Åtgärder ska baseras på bland annat livscykelkostnader, men detta styr inte entydigt mot ökad andel förnybar energi. För att åstadkomma detta krävs andra typer av verktyg, bland annat sådana som bygger på marginalanalys. Ett exempel på sådant verktyg är Tidstegen som utvecklats av IVL Svenska Miljöinstitutet.

Stockholm Exergi tillstyrker förslaget om ökat fokus på effekt (snarare än på energi), samt ökat fokus på att skapa flexibilitet i energianvändningen. Ur klimatsynpunkt finns den mest belastande och dyraste produktionen i topplastproduktionsanläggningarna under vintertid. Förslaget är också i linje med Energimyndighetens rapport Effektiv användning av energi, effekt och resurser (ER 2024:03) som rekommenderar att effektdimensionen analyseras i revideringen av bland annat reglerna för energikartläggning hos företag.

3.12 Minskad tilldelning av gratis utsläppsrätter

Vi vill påtala att den villkorade tilldelningen av utsläppsrätter med genomförande av åtgärder som föreslås i en energikartläggning har en rad tillämpningsproblem som i praktiken riskerar undergräva syftet med systemet. Att villkora genomförandeplaner med tilldelning av utsläppsrätter medför att planerade åtgärder för effektivare energianvändning inte bedrivs på det löpande och kontinuerliga sätt som är önskvärt utifrån andra planerade investerings- och underhållsåtgärder. Regelverket innebär också att det ges ett stort inflytande åt verifieraren att tolka dessa svårtillämpade regler. Vi bedömer heller inte att den villkorade tilldelningen är ett verkningsfullt styrmedel för ökad energieffektivitet. Av dessa skäl anser vi att det i en kommande översyn av utsläppshandelsdirektivet under nästa år bör svenska regeringen verkar för att dessa regler i utsläppshandelsdirektivet slopas. Det skulle också vara i linje med det pågående arbetet hos EU-kommissionen med omnibus-processer i syfte att regelförenkla och minska administrativa bördor.

Givet utformningen av dagens EU-regelverk om tilldelning av utsläppsrätter har vi dock inget att erinra om den föreslagna ändringen i den svenska förordningen om vissa utsläpp av växthusgaser och att i stället hänvisa till EU:s tilldelningsförordning.

När de nya reglerna för energikartläggning införs är det önskvärt att detta görs över en längre tidsperiod, för att ge berörda aktörer en jämn arbetsbelastning. Risken är annars att tillgången till konsulter och entreprenörer blir en trång sektor under en kort period, för att de senare ska sitta sysslolösa. En jämn arbetsbelastning där konsulter och entreprenörer arbetar långsiktigt ökar möjligheten till kostnadseffektivitet och bättre kvalitet i utförd kartläggning.

I 9 § föreslås att företag med certifierade miljöledningssystem kan undantas från kraven på energiledningssystem och energikartläggning, under förutsättning att en energikartläggning görs inom miljöledningssystemet. Det är positivt att regelverket öppnar för flexibilitet, men formuleringen är otydlig och riskerar att skapa osäkerhet i tillämpningen. Stockholm Exergi önskar ett förtydligande kring vad som måste ingå i miljöledningssystemet för att undantaget skall gälla.

Kostnads-nyttoanalyser på energiområdet

Energimyndigheten har i samband med sitt förslag till en nationell fjärrvärme- och kraftvärmestrategi föreslagit att lokaliseringen av en industrianläggning, en tjänsteanläggning eller ett datacenter bör ingå i kostnads-nyttoanalyser. Förslaget innebär att den som planerar en ny eller uppgraderad anläggning ska utvärdera kostnaderna och fördelarna med att bygga anläggningen på eller flytta anläggningen till en plats där man kan få bättre avsättning för spillvärme eller köpa spillvärme. Stockholm Exergi tillstyrker detta förslag. Stockholm Exergi anser vidare att kommunen, i samråd med energibolaget, måste vara mer aktiv i arbetet med att hitta lämplig lokalisering av anläggningar och datahallar, för att öka möjligheten att ta tillvara spillvärme. Detta gäller både i anslutning till befintliga fjärrvärmenät och vid exploatering av nya områden, där det kan skapas bättre förutsättningar för värmeåtervinning.

Försörjning av fjärrvärme och fjärrkyla

Avtalsenliga rättigheter och information när det gäller fjärrvärme och fjärrkyla

Vad gäller de föreslagna ändringarna i fjärrkylelagen ifrågasätter vi att det behöver införas regler om konsumentskydd då det saknas fjärrkylekonsumenter, dvs. småhusägare eller privatkonsumenter som använder fjärrkyla. Vi förutser heller inte någon sådan marknadsutveckling där fjärrkylanät byggs ut i småhusområden. Vi anser att det är viktigt att göra en distinktion mellan vad som utgör kunder som är näringsidkare respektive konsumenter.

Vi vill påtala att fjärrkylan inte har någon dominerande ställning på kylamarknaderna utan att marknadsandelen utgör ca 25 procent. Detta innebär att det finns en konkurrens mellan flera olika slag av individuella kylslösningar.

Hantering av klagomål från slutkunder av fjärrvärme och fjärrkyla

Stockholm Exergi avstyrker bestämt att det även för lägenhetsinnehavare vars lägenheter försörjs med fjärrvärme eller fjärrkyla, men som inte har ett direkt avtal med energileverantören, ska ha rätt till en snabb, enkel och rättvis hantering av klagomål av leverantören. Vi anser att förslaget är ogenomtänkt och befarar att förslaget kan leda till svåra tillämpningsproblem. Eftersom fjärrvärme- eller fjärrkyleföretaget inte har något avtalsförhållande med enskilda lägenhetsinnehavare framstår det som mycket oklart vad denna klagomålshantering skulle syfta till och vilka rättsliga förpliktelser som energileverantören har mot en enskild lägenhetsinnehavare. För alla parter skull så finns det hos många fjärrvärmeleverantörer bra information om störningar med hjälp av kartor eller i textformat.

Fjärrkylelagen behöver kompletteras vad gäller undantag från självkostnadsprincipen för kommunala fjärrkyleföretag

Stockholm Exergi vill påtala det problematiska i att fjärrkylelagen fortfarande saknar motsvarande undantag som kommunala företag som bedriver verksamhet inom fjärrvärme, el och naturgas har vad gäller undantag från den kommunala självkostnadsprincipen. Detta innebär att det inte ges förutsättningar för en konkurrens på lika villkor. Energiföretagen Sverige hemställde i februari 2022 om att det infördes ett undantag från den kommunala självkostnadsprincipen för kommunal fjärrkyleverksamhet i den föreslagna fjärrkylelagen enligt nedan:

”X § Om en sådan juridisk person som avses i 10 kap. 2-6 §§ kommunallagen (2017:725) bedriver fjärrkyleverksamhet, och därmed anknuten verksamhet, ska verksamheten bedrivas på affärsmässig grund.”

Stockholm Exergi vill framhålla det angelägna i att ett sådant undantag införs, vilket skulle bli än mer angeläget om förslagen till ny lagstiftning om offentlig säljverksamhet i SOU 2025:22, som remissbehandlades i våras, genomförs.

Avbrytande av distribution vid avtalsbrott

Stockholm Exergi tackar för att vi har möjlighet att avbryta distributionen till konsument i olika oönskade situationer. Gemensamt för dessa situationer är att det skall röra sig om ett väsentligt avtalsbrott. Vad som är ett väsentligt avtalsbrott är dock inte tydligt och behöver således förtydligas.

Effektiva fjärrvärme- och fjärrkylesystem

Stockholm Exergi vill påtala att samtliga fjärrvärme- och fjärrkylsystem i Sverige i dag bedöms vara effektiva utifrån de nu gällande kriterierna i art. 26 i energieffektivitetsdirektivet. Utifrån hur energieffektivitetsdirektivets tröskelvärden skärps stegvis fram till 2050 bedöms att det inte kommer aktualiseras att något fjärrvärmeföretag kommer att behöva ta fram någon plan för att bli effektiv förrän omkring 2045 givet dagens tillförselmix, dvs. om 20 år. Vad gäller fjärrkyla instämmer Stockholm Exergi i vad som tas upp i promemorian om att energi som används för att framställa fjärrkyla består av mer än 75 procent förnybar energi och att det därför först efter 2049 som kraven i en del system inte uppfylls, givet dagens tillförselmix. I dagsläget bedömer vi att förnybartandelen i svensk fjärrkyla i genomsnitt uppgår till ca 84 procent och där återstoden utgörs av primärt spillkyla.

Det kan övervägas om det verkligen finns behov utifrån dessa förutsättningar att ta fram regelverk om att ta fram planer för hur fjärrvärme- och fjärrkylföretag ska bli effektiva. Sannolikt kommer energieffektivitetsdirektivet också ha hunnit ses över vid några tillfällen före 2045, vilket medför att regelverket sannolikt ändå kommer behöva revideras innan det kan behöva tillämpas praktiskt.

Om regelverket ändå införs anser vi att det är bra att det införs ett tröskelvärde på utgående värme- eller kyleffekt på 5 MW, i syfte att begränsa tillkommande administrativa bördor för branschen.

Om lagstiftningen införs ifrågasätter Stockholm Exergi också lämpligheten i att Energimarknadsinspektionen ska utöva tillsyn gällande kraven om effektiv fjärrvärme och fjärrkyla. Då det är fråga om andelen förnybar energi och spillvärme och tillförsel anknyter detta närmare till Energimyndighetens generella energiomställningsuppdrag. I den mån det saknas styrmedel för att klara kriterierna för effektiv fjärrvärme och fjärrkyla är det primärt Energimyndigheten som har den kompetens som behövs för att utvärdera behovet av styrmedelsåtgärder.

I *Förslag till förordning om ändring i fjärrkylförordningen (2022:335)*, § 3 b, måste definitionen av ”effektivt fjärrkylesystem” anpassas till något som är rimligt och relevant för fjärrkyla. Som paragrafen nu är skriven är kriterierna som gäller för effektiva fjärrvärmesystem kopierade rakt av. Vid definitionen av effektiva fjärrkylesystem ska begrepp som frikyla från luft och hav, samt spillkyla från värmepump, ingå.

Nya beredskapskrav på fjärrvärmeproduktion behöver beaktas

Stockholm Exergi vill påtala att det av säkerhets- och beredskapsskäl kan förväntas bli nödvändigt att bibehålla fossil värmeproduktionskapacitet mer generellt i fjärrvärmebranschen. Detta gör att en liten mängd fossila bränslen fortsatt kan behöva användas även under normala förhållanden för att säkerställa tillgängligheten hos dessa värmeproduktionsanläggningar. Vi anser att det i utformningen av nya ytterligare detaljkrav är angeläget att ta hänsyn till Energimyndighetens pågående utredning om stärkt leveranssäkerhet för fjärr- och kraftvärmen där krav på bränslelagring och produktionsförmågor utreds.

Vad gäller det föreslagna kravet att andra fossila bränslen än naturgas inte används mer i befintliga värmekällor än genomsnittet av årsförbrukningen under de föregående tre kalenderåren med full drift före uppgraderingen, är detta ett krav som är rimligt att förhålla sig till under normala förhållanden. Om det blir mycket kall väderlek, om det råder bränslebrist eller om det av beredskapsskäl medför att reservanläggningar behöver använda fossil olja kan det dock behöva finnas undantagsregler från denna huvudregel. Med tanke på att hårdare krav på resiliens, bränslelagring och beredskap för närvarande utreds föreslår Stockholm Exergi att det bör finnas undantagsregler som är tillämpliga till exempel vid höjd beredskap.

Fossilfria energikällor

Stockholm Exergi tillstyrker förslaget om att ändra skrivningen om att i första hand använda *förnybara energikällor* ersätts med *fossilfria energikällor* i hänsynsreglerna avseende hushållnings- och kretsloppsprincipen och avfallshierarkin i 2 kap. 5 § i miljöbalken. Ändringen stämmer väl överens med det energipolitiska målet om 100 procent fossilfri elproduktion till 2040.

Konsekvensanalys*Effekterna av de nya kraven på effektivare energianvändning borde kvantifieras*

Vi saknar bedömningar av effekterna vad gäller effektivare energianvändning och hur den nya lagstiftningen bedöms bidra till uppfyllandet av de övergripande målen om ökad energieffektivitet och det årliga energispartbetinget enligt energieffektivitetsdirektivet. Det vore önskvärt om det sker en uppföljning av effekterna vad gäller krav på energikartläggning och energiledningssystem och i vilken omfattning de kan bidra till att fylla det gap för att nå Sveriges energisparbeting till 2030 och framåt

Stockholm Exergi svarar gärna på frågor om detta yttrande

Med vänlig hälsning,

Stockholm Exergi

Anders Egelrud, CEO